

En social och human historia

Skyddsvärnet 100 år
1910–2010

En social och
human historia

En social och human historia

Skyddsvärnet 100 år
1910–2010

Föreningen Skyddsvärnet i Stockholm
Hornsgatan 123, 117 28 Stockholm
Tfn 08-729 17 30, e-post kansliet@skyddsvarnet.se
[www. skyddsvarnet.se](http://www.skyddsvarnet.se)

ISBN 978-91-633-6671-0

Redaktionsgrupp: Gunnar Engström, Marianne Håkansson, Peter Irvell och Gunilla Wiklund

Produktion: Prospect Communication och Skyddsvärnet, Stockholm

Grafisk form: Lena Eliasson

Tryck: Åtta45 Tryckeri, Solna 2010

© Skyddsvärnet

Innehåll

Förord	9
Inledning	11
1. Nya idéer för en humanare fångvård	17
Ensamcell – humanare fångvård	17
Ett embryo till Skyddsvärnet	19
2. Återanpassning till samhället	20
Kronprinsens engagemang	20
Cellfångelserna växer fram	21
Försök att bilda fångvårdsföreningar	22
Bort från den hårda straffdisciplinen	24
3. Det ideella arbetet blomstrar och Skyddsvärnet bildas	27
En fast hand redan vid fängelseporten	27
Det sociala arbetet är tungt	31
Skyddsvärnet bildas 1910	32
Tidskriften Skyddsvärnet startas	37
Strindberg efterlyser mänskligt drag hos rättvisan	40
Detaljerade personundersökningar	42
Skyddsvärnet startar den första skrivbyrån i Sverige	43
Samordning med Fångvårdsstyrelsen	45
4. Kristider och pengabrist	47
Direkt hjälpverksamhet	48
En dag på Skyddsvärnets Centralbyrå	50
Hjälp till självhjälp	52
Ny organisation av skyddsarbetet	53
Svenska Skyddsförbundet tar över	54
Skyddsvärnet får nya och större lokaler	55

5.	Reformprogram förverkligas	56
	Trängande hjälpbehov	58
	Ny byråföreståndare och ny ordförande	
	– tidskriften väcks till liv	61
	Ljusare tider	63
	”Sök hjälp på Skyddsvärnet!”	63
6.	Milstolpe i kriminalvårdens historia	66
	Större vårdansvar läggs på offentliga sektorn	67
	Arbetsuppgifterna blir allt fler	67
	Skyddsvärnet växer vid krigsslutet, men saknar pengar	68
	Hög arbetsbelastning med många övervakningar	70
7.	Tid av utveckling och optimism	71
	17 Skyddsvärnsföreningar	76
	De svåraste övervakningarna till Skyddsvärnet	76
	Viktigast lösa bostadsfrågan	77
	Psykiater till Skyddsvärnet	77
8.	Björka – Skyddsvärnets flaggskepp	79
	Någonstans att ta vägen	79
	Björkahemmet växer och utvecklas	80
	Många får arbete	81
	Björkahemmet organiseras om	82
	Björkahemmet töms	84
	Verksamheten har alltså en social profil	85
	Nya Björka invigs	86
	Björka och Waliwaaras	94
9.	Tjuvriksdag och fångkamp	101
	Fångkamp	101
	Lennart Geijer – engagerad i kriminalpolitiken	103
	Skyddsvärnet inrättar en socialmedicinsk mottagning	103
	Skyddsvärnet omorganiseras	104
	Bekymmersam ekonomi	104
	En stark styrelse	105
	Övervakning av villkorligt frigivna	105

10. Reformering av kriminalvården	106
Ny lag om kriminalvård i anstalt	106
Helmer Eriksson, 44 år i Skyddsvärnet	108
Droger skärper reglerna	109
11. Marknadsekonomi och vård	111
Slut med statsbidragen – framtiden oviss	111
En omorientering	113
Peter Irvell, 37 år i Skyddsvärnet	115
12. Skyddsvärnets samverkan med kriminalvården och socialtjänsten	117
Kriminalvården	117
Socialtjänsten	126
13. Skyddsvärnet som utforskare och utvecklare av nya behandlingsvägar	129
<i>Verksamheter 1963–2009:</i>	129
Bostadshotellet på Tegnérgatan	
Dåderö	
Sörgården	
Nockebyskolan	
Medling och förlikning	
Aspen	
Öppenvårdsteamet	
Rattfylleriprojektet	
Mellanvårdsprojektet	
Notox	
<i>Kärnverksamheter 2010:</i>	147
Skyddsvärnets halvvägshus Björka	
Skyddsvärnets Familjevård	
Skyddsvärnets Boendestöd	
Skyddsvärnets Psykologmottagning	
Skyddsvärnets Träningslägenheter	
<i>Skyddsvärnets Kansli</i>	155

Epilog	159
Litteratur och intervjuade personer	162
Bilaga: Skyddsvärnets ordföranden och kanslichefer/ direktorer samt kansliets adresser genom åren	165

Förord

På initiativ av dåvarande ledningen för Skyddsvärnet påbörjades år 1996 en inventering av samlat material om Skyddsvärnet. Syftet var att dokumentera utvecklingen inför föreningens 100-årsjubileum.

Författaren och dokumentalisten Peter Palm fick i uppdrag att ta fram och sammanställa historiskt material. Författaren och journalisten Lars Grip fick därefter i uppdrag att komplettera och bearbeta det då tillgängliga materialet.

Skyddsvärnets styrelseledamöter har i omgångar engagerat sig i materialet. De tidigare ledamöterna Magnus Sundgren och Magnus Sjöberg har bistått med faktagranskning. Många andra som är – eller har varit – engagerade i Skyddsvärnets verksamhet har också på olika sätt bidragit till att göra denna jubileumsutgåva möjlig.

En redaktionsgrupp bestående av Gunnar Engström, Marianne Håkansson, Peter Irvell och Gunilla Wiklund, samtliga Skyddsvärnet, har kompletterat och slutredigerat materialet.

Efter Skyddsvärnets många lokalbyten har delar av arkivet inte kunnat återfinnas. Beskrivningen utgör därför en mosaik av minnesbilder.

Stockholm i februari 2010

Gunnar Engström
Ordförande

